

Szent Imre képe és szobra.

A katolikus magyar ifjúság lelkében, mint a magyar ifjú főséges ideálja, él Szent Imre magyar királyi herceg, s ehhez képest a maga képzeletében is olyannak rajzolja meg alakját: szépnek, virulónak, tisztának, daltásnak, egyszóval, mint a milyen a magyar ifjúság eszményképe lehet.

Bizonyos is egészen, hogy Imre herceg, korának testileg is egyik legszebb ifja volt. Azokra az ostoba, s több rosszindulattal, mint tudományos meggyőződéssel megírt jellemzésekre, amelyek őt beteges, gyöngé szervezetűnek, sőt, — a mi már igazán nevetséges — hülyének mondják, nem adok semmit, s velem együtt a katolikus magyar ifjúság sem. Változatlan tisztelettel és lelkesedéssel őriz meg lelkében ki-ki az első magyar királyi hercegről alkotott eszményképet, s mosolyog a nagy magyarázók okvetetlenkedése fölött, akik, míg hülyének jelentik ki Szent Imrét, nem veszik észre, hogy náluk nincs egészen tisztában az a bizonyos agybéli szerkezet . . .

Azonban, az eszmény csak eszménynek marad, és pedig improduktív eszménynek, ha az igazi, nemes realizmus patinája az eszmény értékeit nem állandósítja. Vagyis: ezideig nincs még Szent Imrének egyetlen képe, szobra sem, amelyen a kath. magyar ifjúság lelkében megalkotott eszmény testet öltött volna, s a melyről ellehetne mondani, hogy ez valóban Szent Imre herceg; ilyennek kellett lennie: szépnek, jónak, nemesnek, erősnek, főségesnek és mindenekfölött — emberinek.

Ebben a tekintetben egy rendkívül érdekes levelét közlöm Pál István tb. elnökünknek, melyet az év elején dr. Glattfelder Gyula egyet. tanárhoz, mint a budapesti Szent Imre Kör tb. elnökéhez intézett. Az érdekes levél szószerint így hangzik:

Nagyságos Uram!

Én a kolozsvári Szent Imre Egyesületnek tiszteletbeli elnöke vagyok és már rég akarok írni Nagyságodnak, kérendő, hogy

szíveskedjék odahatni, hogy a található adatok felhasználásával, alapos tanulmány után Szent Imre képe megfestessék, szobra elkészíttessék. Legyen ez a kép, ez a szobor a történeti adatok szelleme szerint Szent István fiának, a mi Szent Imrénknek lehető hú képe, találó szobra.

Sok képét láttam megrajzolva, de mindenik ellen kifogás merült fel. Némelyek annyira ideálizálva és modernizálva vannak, hogy a tanulmányokkal foglalkozó ifjú a valószínűséget nem tudja bennök feltalálni. Mások meg oly idétlenek-formátlanok, hogy nem alkalmasak arra, hogy a magyar ifjú ideálját képezzék.

Elhiszem ugyan, hogy Imre herceg gyöngéd volt egy virágszál finomságával, de mégis az ősmagyar törzs oly erőteljes hajtása kellett, hogy legyen, akit az erős magyarok minden másnak mellőzésével közakarattal fogadhattak királyukká. Ez történeti valóság, amiből a művész lélek megalkothatja annak a képét, aki a kereszténység hajnalhasadása óta minden korban állandóan a legmegfelelőbb ideálja a keresztény magyar ifjúnak. Liliom a kezében és szablya az oldalán, ősi magyar stílusban.

Ami adat van, az ott közel van, fel kell kutatni. Nem tudom, hogy a Szent István Társulat naptárán lévő kép honnan van, de valami történeti adatból látszik véve lenni. Kutasson a művész, tanulmányozzon, lelkesüljön, ihletődjék, és adja nekünk Szent Imrénk olyan képét, a mi után vágyódunk.

Irtam pedig ezeket a Szent Imre templom pályázati terveinek ismertetését olvasva.

Bátorságomért elnézést kérve, maradok tisztelettel Nagyságodnak

Kolozsvárt, 1910. év március hó 20-án

készséges hive:

Pál István,

apátkanonok, státusi előadó,

a „Kolozsvári Szt. Imre Egyesület“ tb. elnöke.

Azt hiszem, ez a rövidségében is sokat mondó levél plasztikusan kidomborítja azt a gondolatot, melyet a Szent Imre képét megfestő, vagy szobrát megfaragó művésznek követnie kell, ha az igazi magyar Szent Imre-eszményt akár képben, akár szoborban megérzéskiteni akarja. Szent Imre történeti alak. Nem képzelet szülte szellem, nem monda teremtette rege hős, hanem történeti egyén, az első magyar király fia, s a kereszténységet befogadott Magyarország várományosa. S éppen, mert történeti alak, kissé különös, hogy a festő- vagy szobrászművészet nem foglalkozott

és foglalkozik közelebbről ennek a misztikus fényességbe vont ifjúnak az alakjával, hogy megalkossa olyan képét, mely a lelkekben élő eszmény harmónikus megtestesítője, amely a szeme nézésében, az arca nemességében, a tartása kifejezésében elárulja, hogy igenis, ez a valódi Szent Imre herceg, Szent István első magyar király fia. Nem kérünk glóriát a feje felé, röpködve hódoló angyalokat köréje; az a glória sugározzék le az alakjáról erővel, étellel ölelkezve, a lelke angyalsága pedig ott ragyogjon a tekintetében, Istent keresve, hazát szeretve . . .

Ha jól tudom, a Kolozsvári Szent Imre Egyesületben pár évvel ezelőtt indult meg mozgalom egy Szent Imre szobor megszerzése iránt. Az ügy azonban elhallgatott. Pedig pedig: a Kolozsvári Szent Imre Egyesületre nézve nem utolsó dicsőség volna, ha az ő kezdeményezésére, az ő szorgalmazására, az ő áldozatkészsége folytán megalkotódnék Szent Imre magyar királyi hercegnek mindnyájunk lelkében eszményként élő valódi képe, vagy szobra . . .

Adja Isten, hogy ezt a dicsőséget a Kolozsvári Szent Imre Egyesület el ne kerülje!

(pjb. dr.)